

SLOVENSKI UČITELJ

1914

VERI

OMIKI

UZGOJI

GLASILO SLOVENSKIH KRŠČANSKIH
UČITELJSKIH
IN KATEHETSkih DRUŠTEV

ŠTEV. 4.

LETNIK XV.

TISKA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

Vsebina:

	Stran
Podavanje v biblični katehezi. (Prof. Ant. Kržič)	49
Celodnevni pouk na kmetih. (B—ski)	53
Razvozlano vprašanje. (A. Čadež)	54
Učiteljstvu novomeškega in črnomaljskega okraja. (Iv. Štrukelj)	58
Kuharski in gospodinjski pouk v ponavljalni šoli na Bohinjski Bistrici. (Karel Simon)	60
Katehetski vestnik: Katehetsko gibanje	62
Katehetske beležke	64
Učiteljski vestnik: Učiteljske vesti	65
Vzgoja	67
Raznoterosti	68
Slovstvo in glasba	70
Razno. (Na ovitku.)	

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 krone. (Naročnina in članarina za »Slomškovo zvezo« 5 kron; naročniki-člani »Društva slovenskih katehetov« plačajo tudi 5 kron; naročniki, ki so člani obeh društev, plačajo 6 kron.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: Uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

Urednika: A. Čadež, katehet v Ljubljani; Fr. Jaklič, nadučitelj, drž. in dež. poslanec.
Natisnila Katoliška tiskarna, — Oblastem odgovoren Ivan Rakovec.

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih
===== in katehetskih društev. =====

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slov. katehetov“.

Letnik XV.

V Ljubljani, 15. aprila 1914.

Štev. 4.

Prof. A. Kržič:

Podavanje v biblični katehezi.

Biblične zgodbe imajo v šolskem poučevanju dvojen namen: didaktičen in vzgojilen. V didaktičnem oziru imajo zgodbe nalogo, nazorno pojasnjevati abstraktne katekizmove nauke in obenem posredovati jasen pregled kraljestva božjega na zemlji, t. j. pokazati, kaj je Bog storil za človeštvo, da bi ga osrečil tukaj in v večnosti: uče nas Boga spoznavati. Vzgojilni namen pa se doseže s tem, da lepi zgledi (in božji nauki) pridobe učenčevo voljo za čednost in pošteno vedenje; slabi zgledi (in božja svarila) pa vzbujajo stud do greha in odvrčajo od hudega ter tako oblažijo srce mladega kristjana in mu utrdijo plemenit značaj.

In menda prav vsled tega dvojnega namena in pomena svetopisemskih zgodb je nastalo dvojno metodično načelo v obravnavi teh zgodb. Ta razloček se pojavlja zlasti na stopinji podavanja in je v novejšem času stopil zelo v ospredje.

Na eni strani se poudarja, da se mora katehet strogo držati svetopisemskega besedila. Če kdo prideva, da bi nauk bolj poživil, še kaj iz svojega, mu brž očitajo, da kazi besedo božjo, da »priliva vode« itd. Izpustiti seveda že sme kaj takega, kar ni primerno za katehezo, toda pridejati kaj, Bog ne prizadeni. Ko bi šlo samo za umevanje, bi morda temu ne bilo kaj ugovarjati; zakaj proces umevanja je že itak sam po sebi hladen, suhoparen. Toda tu gre tudi za vzgojo, za pridobitev otrokovega srca, učenčeve volje.

Zato so drugi metodiki, da bi lažje dosegli vzgojilne namene, zahtevali, naj katehet poživljuje svoje predavanje s tem, da pripoveduje dogodke po svoje, prosteje, bolj slikovito. V tem zmislu so začeli sestavljati tudi knjige — »zgodbe sv. pisma«, n. pr. Krištof Šmid, pri nas pa zlasti Matevž Ravnika, ki je spisal jako uporabno knjigo »Zgodbe sv. pisma za mlade ljudi« v treh zvezkih (1039 strani) i. dr.

Boj traja še dalje. Pa zakaj ne pridejo do sporazumljenja metodiki v tej reči? Zlasti zato se ne morejo zediniti, ker mnogi pretiravajo, in sicer na obeh straneh. Oni, ki se drže svetopisemskega besedila, seveda v okrajšani obliki, postanejo lahko semtertja res bolj suhoparni, dolgo-

časni, posebno če preveč krajšajo, da postane zgodba le kot neka osnova. Mladina pa ljubi seveda živahno, mikavno pripovedovanje. Oni pa, ki zagovarjajo prosto pripovedovanje, gredo pa večkrat predaleč in postanejo čestokrat smešni, vmešavajo nepotrebne epizode, katerih ni v sv. pismu, predstavljajo starodavne dogodke v sedanost in jih prepletajo z modernimi odnošaji. Hočejo biti z otroki otroški, da postanejo otročji. Saj se še pripoveduje o nekem jako resnem in izbornem gimnazijskem katehetu v Ljubljani, da se mu je ob živahnem opisovanju razdejanja jeruzalemskega mesta primeril lapsus: ...und als noch der Pulverturm explodierte und in die Luft gesprengt wurde... pa se je baje sam premislil in takoj popravil: »Wird aber nicht so gewesen sein«...

Poravnava in edinost bi se, mislim, najlažje dosegla na ta način, da se naj učna knjiga le opira kolikormožno na besedilo sv. pisma prejkoslej: podavanje pa bodi vsekako prosto, slikovito, polno življenja, in sicer ne le na višji stopnji, marveč tudi pri malih, ker je začetnikom še bolj potrebno.

Toda tako podavanje ni lahko, in kdor se ni resno pripravil, naj se rajši še opira na šolsko knjigo. Vendar vse pretežko pa tudi ni, ako se prav uredi. Doslej smo se zlasti ravnali po vzornem komentarju škofa Knechta, ki zahteva, da naj se zgodba pripoveduje, kakor je v šolski knjigi; šele potlej, ko učenci odpro knjigo in bero, pride na vrsto besedna in stvarna razlaga, ki se tiče zemljepisja, šeg in običajev takratne dobe itd., ter se tuptam kak primeren moment bolj razširi in slikovito ponovi, da se vzbujajo blaga čustva in se krepkeje deluje na voljo učenčevu. Kolikortoliko je že tu poskrbljeno za takozvano *psihološko* poglobljenje, ki se zdaj posebno poudarja. Katehet izkuša učence pripraviti do tega, da bi takorekoč gledali v dušo zgodovinskih oseb: kaj mislijo, kaj čutijo, kaj jih je nagnilo do tega ali onega koraka, kako se je pri tem polagoma razvila strast, kako pa si je oni polagoma pridobil dušno lepoto in plemenitost itd.

Torej smo že na pol pota. Poglavitno delo bi še bilo v tem, da bi se taka pojasnila vsaj v imenitnejših točkah iz ozadja prenesla v pripovedovanje, takozvano podavanje.

Ako se tako zasučé biblična kateheza, je poglavitno delo že opravljeno na stopnji *podavanja*; posebno takrat, ko se zgodba obravnava samostojno kot vzgojilno sredstvo. Ako se je zgodba povedala kot didaktično sredstvo, je seveda še potrebna posebna operacija za izluščitev učne snovi. Sicer je pa ob takem predavanju *razlaga* jako okrajšana in *uporaba* izdatno olajšana. Ko bi katehet pripovedoval strogo po knjigi, koliko bi se moral mučiti še potlej z otroki, da prav označijo osebe, da si v duhu izravnavajo tok dogodkov, ako se jim šele po podavanju podajajo zemljepisna in druga potrebna pojasnila. Tudi oni momenti, ki se posebno odbero za vzbujanje čustev in blaženje srca, nimajo onega blagodejnega vtiska, ako se šele pri razlagi naknadno uporabljajo in ne že poprej v celotni zvezi. Za *besedno* razlago se pa pri podavanju tako najbolje poskrbi, da se vse pripoveduje v otrokom umljivi obliki;

manj umljive besede v učni knjigi se pa potlej pojasnijo, ko se čita zgodba. Besedno razlaganje med pripovedovanjem bi bolj ali manj motilo tok govora.

Na ta način bi se dale tudi po tej novejši zahtevi uspešno porabiti dosedanje pomožne knjige, n. pr. biblične kateheze, ki sem jih svoj čas priobčil v mariborskem »Voditelju« za staro zavezo, kjer so posebno markirani nekateri momenti z naslovom »za srce«; za novo zavezo pa opis Jezusovega življenja v »Duhovnem Pastirju«, kjer je mnogokaj že tako sestavljeno, kakor zdaj priporočajo za šolo. Sploh naj bi bila biblična kateheza zlasti v višjih razredih neko preprosto in spretno premissljevavanje z otroki: katehet naj glasno premišljuje, učenci pa na tihem po svoje. Saj ima dober cerkveni govornik tudi isto nalogo: govornik premišljuje mesto poslušalcev, ki niso tako zmožni za to nelahko dušno delo. V nemščini je izmed pomožnih knjig za višje razrede gotovo najboljši Knecht.

Rekel sem že, da tako prosto in slikovito pripovedovanje ni lahka reč. Mnogim se je že temeljito pokazilo, ko so mislili, da so izvrstno opravili svojo nalogo.

Eden, ki je drugim precej zabavljal (v »Katech. Blätter«), jo je po moji sodbi tudi sam nekoliko polomil. V zgodbi »Abraham daruje Izaka« nasvetuje tako-le:

Tiho se je Abraham vzravnal s svojega ležišča. Posluša. Hvala Bogu! Sara, dečkova mati, še spi, prav trdo spi. Vzame svoja oblačila pod pazduho in se zmuzne z njimi na mostovž. Tam se obleče in gre bos po stopnicah dol. Vse je še temno. Nažge si svetilko in gre v drvarnico, tam si naseka drv. O jej, to pa poka tako glasno, če udarja s sekiro na panj. Brž teče zapret vrata na dvorišče. Drva so pripravljena. Tiho stopa zopet po stopnicah nazaj, mimo vrat, kjer je spala Sara. Takoj zraven je bila sobica, kjer je stala posteljica njegovega sina Izaka. Bil je že dopolnil šesto leto in nekaj čez ter je spal sam posebej.

Abraham stopi tiho k ležišču svojega otroka, ga potrese in reče: »Ljubi otrok, daj, vzbudi se! Ali slišiš, moj ljubi Izak, vstani. Danes grem s teboj na daljno potovanje, skupaj greva na goro Morijo. Pot je dolga. Dvakrat bova morala prenočiti, preden sva tam. Ker pa še ne moreš toliko hoditi, vzemi svojega osla s seboj. Na tega sedeš. Pa le lepo tiho ravnaj, sicer zbudiš mater. Mati je še trudna in spi.

Urno skoči Izak pokoncu, se hitro obleče in kmalu je pri očetu na dvorišču. Ta je bil že zbudil dva izmed svojih 70 hlapcev. Stala sta že na dvorišču z drvami in sta priravnavala osla. Položila sta ogrinjačo na njegov hrbet, napravila sta iz dolgih polen dve butarici in obesila živinčetu čez hrbet, da je visela na vsaki strani ena butarica.

Tu pa se že prikaže velika dekla. Hotela je poklicati druge dekcle. Abraham pa ji pomiga, naj pride bliže, in ji reče prav tiho: »Če se tvoja gospa Sara zbudi in vpraša, kje smo, le reci ji: Na goro Morijo gremo, da molimo k Bogu; v šestih dneh smo zopet nazaj.« In že so na poti: Abraham, Izak in dva hlapca, skupaj štirje možje itd.

Taka razdrobitev je pač brez zmisla in ne nudi nobene koristi, vsaj za verouk ne.

Torej podajem še nekaj načelnih pravil za tako preuredbo biblične kateheze.

1. V učni knjigi niso samo zgodbe, marveč tudi poučni sestavki. Tukaj lahko izostane običajno ustno podajanje in se le med čitanjem razlagajo, komentirajo, s primernimi opomini za življenje.

2. Tudi zgodbe niso vse enako važne, ali pa ne nudijo katehetu veliko prilike za detajlno opisovanje. Torej se bo pri bolj vplivnih katehezah in pri takih, ki vsebujejo več vzgojilne tvarine, bolj potrudil in jih temeljiteje razširil in prisrčneje pripovedoval.

3. Zgodbe ne sme katehet prenarajati, ampak le olepšati, drugačno oblačilo ji dati; ne pridevati izmišljenih, marveč le primerno motivirati in živo opisati v sv. pismu povedane dogodke. Stvarno mora ostati vse, kakor je, le oblika se izpremeni po potrebi. Posamezne osebe in njih delovanje naj izkuša tako živo opisati, kakor bi jih otrok videl pred seboj, z njimi mislil, čutil, živel z njimi. Toda nič neverjetnega ali prisiljenega ne sme vmešavati, marveč vse tako slikati, kot se je res utegnilo goditi z ozirom na kraj, čas, značaj delujočih oseb itd.

4. Tako živahno pripovedovanje mora ostati vedno v mejah dostojnosti, ne sme biti otrokom za kratek čas ali v zabavo, marveč le v dosego dvojnega namena: verskega znanja in bogoljubnega življenja mladine. Dasi je katehet veselega lica med veselim otroci, mora vendar vedno kazati potrebno resnobo, ki jo zahteva njegov vzvišeni predmet. Svete skrivnosti izgube svojo častitljivost, ako se obravnavajo preveč podomače. Sancta sancte!

5. Posebno se mora katehet izogibati pri svojem slikovitem opisovanju vsega pretiravanja. Nikakor ne kaže vse zgodbe prenarajati na označeni način, marveč samo one oddelke, ki res potrebujejo stvarnega pojasnila ali ki nudijo posebne vzgojilne koristi, ki so primerni, da s podrobnim opisovanjem delujejo na otrokovo srce in tako posredno na njegovo voljo. Napačno bi bilo, ko bi tu katehet zašel v naprotno skrajnost ter bi hotel vso razlago, kakor je zdaj v navadi ob koncu pripovedovanja, kar prenesti že v predavanje. Tako bi lahko postalo podavanje — ne mikavno in prikupno, marveč zmedeno in dolgočasno. Torej naj dobro preudari, kaj in koliko bo koristneje privzemati že v predavanje, kaj pa prihraniti za poznejšo razlago ob čitanju. Od razlage naj privzema že v podavanje le toliko, kar je res potrebno za umevanje dogodkov; bolj podrobno in živahno pa naj slika one oddelke, ki so primerni, da delujejo blažilno na srce in voljo učenčev. Sploh naj se varuje kolikormožno nepotrebnega govoričenja. Škoda bi bilo časa, ki mu je za verouk itak tako kratko odmerjen.

Za nižje razrede je že Mey nastopil to pot, v kolikor naslanja verske nauke na zgodbe, vendar še ne dovolj izrazito in ne popolnoma v tem zmislu kot sem pojasnil. Vidi se, da mu je več do tega, da pridobi nauke iz zgodbe, kot pa do tega, da bi že zgodba sama v sebi bila nauk in bi moralno vplivala, še preden se posnamejo dotični nauki iz nje. Zlasti v novi zavezi premalo uporablja moč pripovedovanja, n. pr. čudeže obravnava čisto nakratko; skoraj le mimogrede omenja nekaj zgledov, pa ne da bi jih podrobno razplel in opisal.

Mayevo mojstrsko delo že dovolj izpričuje in opravičuje, da bodi v biblični katehezi ustno pripovedovanje drugačno kot je natiskano v

šolski knjigi. Jaz bi zdaj nič več ne priporočal, kot sem storil v »Kratki katehetiki«, da naj se pri začetnikih tako pripoveduje kot stoji v učni knjigi in se šele potlej izvrši vse pojasnenje in poglobljenje. Ako pride v rabo nameravana učna knjižica za nižje razrede, bo pač nujno delo to, da se napravi tudi za katehete posebna knjiga, ki ne bo le komentirala zgodbic iz šolske knjižice, marveč predvsem uredila živahno in slikovito pripovedovanje, kakor ga zdaj priporočajo ugledni metodiki.

Sploh je na ta način najbolje poskrbljeno za koncentracijo pouka v tem zmislu, da v lepi harmoniji sodelujejo in se vzgajajo vse dušne sile: spomin, razum, fantazija, čuvstvo in volja.

B—ski:

Celodnevni pouk na kmetih.

»Domoljub« je prinesel pod zgornjim naslovom v 2. letošnji številki članek, katerega ne smem prezreti.

Dopisnik pravi začetkoma, da je nastalo zadnja leta med občinami nekako tekmovanje, kje bodo imeli več razredov, in da hočejo imeti oddaljene vasi, ki so pošiljale nekdanje otroke po uro daleč v šolo, zdaj šolske palače doma. Takega gibanja da ne morejo odobravati resni možje. — Po mojem mnenju ni nič hudega to tekmovanje. Občinarji morajo šolske stavbe plačevati sami in je le v čast našemu ljudstvu, ako zahteva čimveč šol, in v ponos Slovenski Ljudski Stranki, ki je doslej tako vneto ustanavljala nove šole in nove razrede. Starši se ne boje denarnih žrtev, ker so prišli do prepričanja, da dolga pot v šolo prinese največ slabosti za dušo in telo. Nikjer nimajo »junaki s cigaretami« in drugi »moderni otroci« svobodnejšega življenja kot na dolgi, samotni poti, kjer je nemogoče — primerno nadzorstvo.

Poročevalec pravi dalje, da bo šolstvo vzelo polovico dohodkov naše dežele, ako bo šlo tako naprej. V proračunu za leto 1913. je res 2,209.840 K, a to ne samo za »kranjske šumaštre«, temveč tudi za umetnost in znanost. In, gospoda, če bi ljudsko šolstvo — seveda dobro urejeno — vzelo deželi letno tudi tri milijone kron, povejte, ali pride katera proračunska postavka deželnege budžeta tako v korist vsaki posamezni vasi in skoraj vsaki posamezni hiši in rodbini, kot izdatek za šolstvo?

G. člankarju ne dopadajo večrazrednice. Pravi, da se opaža v krajih, kjer imajo celodnevni pouk in največ učiteljev, vedno manj kmetijskih delavcev in poslov. Ne, g. dopisnik, današnja šola pa res ni vsega kriva. Ne v prvi vrsti šola, ampak socialne razmere današnjega časa silijo kmeta v Ameriko, delavca pa v mesto. To je uvidela S. L. S., ki se trudi z vso vneto, da izboljša materialni položaj kmeta in delavca. S. L. S. je s preuredbo volilne geometrije v razne korporacije povzdignila kmeta tako visoko, da imajo rešpekt pred njegovim stanom in spoštovanje do kmet-

skega stanu tudi tisti, ki so gledali doslej ubogo kmetsko paro le v srednjeveškem jopiču. Ali mislite, da ne opazuje tega važnega preokreta mladina? — Pctem pa prelistajte še računico in berilo za ponavljalne, oziroma kmetijskonadaljevalne šole in povejte, kdo govori bolj pristrčno, bolj spoštljivo, bolj zamozavestno, bolj praktično in bolj poučno o kmetu in njegovem stanu kot dober učitelj v današnji ponavljalni šoli? — Analfabetov seveda ne moremo pošiljati v ponavljalno šolo. Vsakdanja šola mora dati zadostnega znanja v najpotrebnejših predmetih, ker je drugače uspešen kmetijski pouk nemogoč. Za absolviranje najpotrebnejšega »teoretičnega znanja« pa potrebuje srednjenadarjen učenec najmanj pet šolskih let. V tem so edini vsi dobri poznavalci otroške duše. Bolj ko se učitelj v teh letih lahko poglubi v otrokovo dušo, bolj pogosto ko mu je dana možnost pečati se s poedincem, tem boljša je tudi podlaga za bodoči kmetijski pouk. Ni torej vseeno tudi ne v interesu kmetiškega stanu, če je šola eno- ali večrazredna, in ni vseeno, če ima učitelj pred seboj 40 ali 90 otrok, kakor je tuptam še pri nas.

Z ozirom na sedanje težavne razmere se strinjam z g. pisateljem glede začasne uvedbe poldnevnega pouka na štirirazrednicah v krajih z izrazito kmetiškim prebivalstvom. Za tak pouk pa se zavzemam le v nižjih razredih, dočim zagovarjam v višjih razredih nerazdeljen dopoldanski pouk z vso odločnostjo, predvsem tudi zato, ker je le tako mogoč temeljit pouk v realijah, ki je neobhodno potreben za dobro razumevanje — napredne kmetijske vede. Otroci sedijo pri nerazdeljenem dopoldanskem pouku navadno po štiri ure; seveda sledi vsaki uri oddih; popoldne so pa na razpolago staršem za domače delo. Odločno zanikam, da bi bil nerazdeljen pouk učitelju kaka posebna ambrozija in nektar. Odločno tudi zanikam, da bi otroci ne mogli biti v zadnjih urah pazljivi in da bi tudi v zadnjih urah mnogo ne pridobili. Ne gre primerjati pouka v gimnaziji s poukom v ljudski šoli. Vesten učitelj zna posamezne predmete obravnavati tako, da je tudi peta dopoldanska ura kratkočasna, pa če je tudi — slovniška. Vsega tega nas uči praksa. Sicer se mi pa vidi tudi primera glede ekshorte šepava. Pri duhovnih vajah smo n. pr. imeli štiri ure na dan propovedi, pa smo vsi rekli: »Izvrstno, še bi poslušali!«

Torej: ne manj šol, manj razredov, manj učiteljev, ampak več šol, več razredov, a manj primernih načrtov šolskih stavb. Končno pa tudi: več poštenih, v kmetski stroki poučenih, za kmetski blagor vnetih, pošteno plačanih in krščansko delujočih ljudskih učiteljev.

A. Čadež:

Razvozlano vprašanje.

(Ali zgodbe, ali katekizem?)

Ker se je o priliki katehetske konference dne 7. januarja čul glas zoper vpeljavo Pichlerjeve knjižice »Religionsbüchlein«, ki naj bi služila kot učna knjiga v treh prvih razredih, bo morda zanimalo izvedeti, kako

je avtor sam na dunajskem kongresu za katehetiko utemeljeval svoj izdelek in novo učbeno pot. Omenjati hočem samo najtehtnejše stvari iz javnega referata, ki je bil sprejet s splošnim odobravanjem.¹

»Že mnogokrat se je trdilo, da je verouk na nižji stopnji najvažnejši predmet. Morda je ta trditev nekoliko pretirana; gotovo pa mu moramo priznati vsaj veliko važnost. Ta važnost se opira na trojno dejstvo: 1. Otroci v tej dobi so zelo vzprejemljivi; besede katehetove sprejmo z odprtim srcem, pa imajo tudi voljo, da se hočejo po njih ravnati. 2. Prvi vtisi so najmočnejši. Ako pusti prvi verstveni pouk otroka hladnega in neobčutnega, ali če mu je celo zoprno, utegne to kvarno vplivati za vse življenje. 3. Prvemu verstvenemu pouku podeljuje posebno veljavo zlasti to, da je temelj vsemu poznejšemu pouku...

Pri pouku malih moramo vpoštevati zlasti dve posebni težkoči: Mali otroci so navezani popolnoma na čutno, so raztreseni in lahko-miselni...

1. Kakšna naj bo torej učna pot?

Ker se mali otroci težko povzpno čez čutno, smo prisiljeni, da se poslužujemo pri njih take učebe, ki čutnemu spoznavanju največ nudi... Kako naj otroke v verstvenih resnicah poučujemo, ni treba dolgo pre-mišljevati, ko je Bog sam te resnice oblekel v odejo dogodkov in zgodbic. (Fenelon.)

Izključeno je, da bi mogli verstvene resnice bolje poodčititi, kot jih poodčitujejo one zgodbe, ki so nam ohranjene v sv. pismu. Ti dogodki tudi krepko delujejo na čustvo in voljo... Zgodbe (sv. pisma) imajo moč, da se otrokom krščanski nauk prikupi, saj ničesar raje ne poslušajo kot zgodbe. Na ta način se njih frfotave in razdrapane misli nekako uredi in ujamejo; nepazljivost in raztresenost izgine. Biblične zgodbe otroci tudi hitro umevajo, ako so modro izbrane... Za nižjo skupino je torej vsekako umestna edinole pripovedovalna učbena pot, ki uporablja dogodke iz sv. pisma, ali kratko: zgodovinska učba...

Nepriemerna za nižjo skupino je razlagalna metoda, ki se ozira na katekizmovno besedilo in ki z njim poduk tudi začenja. Ta metoda vpoštevata preveč duševne zmožnosti, ki pri otrocih še niso razvite. Pouk jim je tako samo neprijetna muka. S tem je dovolj utemeljena prva teza: V prvih treh šolskih letih naj se verstveni pouk povečini naveže na biblične zgodbe (zgodovinska učna pot), kajti izkušnja nas prepričuje, da učenje katekizma za to starost še ni primerno. Kot dokaz za to trditev navajam avtoriteto, ki gotovo ne mara, da bi se kratile pravice katekizmu, patra Lindena; ta strokovnjak se je na II. dunajskem pedag. katehetskem tečaju takole izrazil: »Zum Operieren mit abstrakten Begriffen sind die Kinder bis zum zehnten Lebensjahre noch nicht fähig.«

2. Sistem.

¹ Bericht über die Verhandlungen des Kongresses für Katechetik, Wien 1912. (P. 23 sq.) Redigiert von E. Holzhausen.

Vprašanje nastane: V kakšnem redu naj bodo svetopisemske lekcije sestavljene?... Sodim, da dogodki sami določajo red: Kakor so se vrstili, tako naj se podavajo, t. j. v zgodovinskem redu. Ta pot je čisto naravna. Prejšnje zgodbe pripomorejo, da so poznejše bolj umljive in bolj dostopne. Na ta način se ves pouk spravi lahko v sklad s cerkvenim letom...

Tuintam se dobe učni načrti za nižje skupine, ki so v njih biblične pripovedi sestavljene po katekizmovem sistemu. Zgodbe vsled tega nimajo nobene zveze, otroci pa nobenega pojma, v kakem redu so se posamezni dogodki vršili; še celo starega in novega zakona ne znajo ločiti... In kakšno korist bi postavili nasproti tem nedostatom?... Nobene; kajti sistema v katekizmu otroci še ne umevajo. Iz tega sledi druga teza: V prvih treh šolskih letih naj se pri pouku ohrani red in vrsta bibličnih dogodkov.

Referent Pichler je nato utemeljeval še nadaljnji dve tezi, ki se po ne bistveni izpremembi glasita: 3. Vrsta bibličnih zgodb naj se vsako šolsko leto (prva tri šolska leta) izpelje do konca. 4. O zakramentu sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa naj se na tej stopnji namenu primerno tako poučuje, da bodo mogli otroci kolikormoč zgodaj prejeti zakramenta sv. pokore in oltarja.

Ker že govorim o tem predmetu, naj mi bo dovoljeno omenjati še sodbo občepriznanega in vsestransko vpoštevanega katehetskega pisatelja in praktika Mey-a. Čujmo, kaj piše ta veljak v predgovoru k svojim katehezam za prvence — o zgodbah! Pod naslovom: »Biblična zgodovina — najpripravnejša podlaga prvega verstvenega pouka« piše med drugim: ... »Na vprašanje: Kako naj izvršimo pravkar označeno zahtevo, katere zgodbe naj izberemo in v katerem sporedu naj jih nudimo? odgovarjajo možje, ki se s to stvarjo resno in polni vneme pečajo, v dvojni meri. Eni hočejo, da bi se moral katekizem sprejeti za podlago prvega verstvenega pouka ter zahtevajo posebno izdajo za prvence... Drugi pa zavračajo mnenje, da bi prvo verstveno poučevanje bilo prikrojeno po kakem katekizmu ter zahtevajo, da se morajo v prvih treh letih edinole zgodbe poučevati...« Med prvimi bojevniki za to misel se navaja dr. J. B. Hirscher, ki se mu pridružuje tudi Mey sam, ter citira doslovno Hirscherja,¹ ki pravi:

»Ogledujem katekizme za prvence. Vprašam: Je-li primerno začenjati verstveni pouk takoj s katekizmom? Zdi se mi, da je ta način neprikladen, in sicer zato, ker je velik del katekizma tak, da ga mali otroci ne bodo in ne bodo razumeli, in pa, ker tudi to, kar bi umevali, v tej abstraktni obliki ne more duševno vzgajati. Zakaj ne začeti takoj z bibličnimi zgodbami? Zgodbe uče vse, kar vsebujejo taki majhni katekizmi; zgodbice uče še več, in sicer v primerni, umevni in vzgojni obliki. Po moji sodbi naj se prva tri šolska leta poučujejo samo biblične zgodbe; k a t e k i z e m

¹ Mey: Vollständige Katechesen für die untere Klasse der kathol. Volksschule, p. 5.

naj se ne rabi. S tem pa ne izključujem učenja potrebnih molitvic, rekov, vzdihljajev itd. . . .

Rekel sem: Zgodbe sv. pisma uče isto, kar je v katekizmu; da, še več, brez primere več, in sicer (kar v katekizmu pogrešamo) v otrokom umljivi, primerni in blažeči obliki. O, mi teologi, vajeni abstraktnih pojmov in oblik, živimo in mislimo samo v njih ter docela pozabljamo na proces, ki je potreben, preden pridejo otroci do spoznanja; zato začenjamo poučevati namesto s ponazorovanjem, kar kratkomalo z abstraktnimi besedami in stavki, in ako jih znajo otroci ponoviti, si domišljujemo, da smo jih veliko naučili, da smo verstveno vzgajali Kdo nam je dal pravico, da prevračamo od Boga postavljeni red, po katerem pridemo do spoznanja in znanja, da začenjamo pouk namesto s ponazorovanjem pa z abstraktnimi stavki! . . .

Sodba je jasna: Pri pouku malih otrok v verstvenih resnicah naj služijo za podlago svetopisemske zgodbe. Iz njih naj se izvajajo verstveni nauki in spored svete zgodovine bodi obenem kažipot za učno pot v nižjih razredih

Čujmo še sodbo prof. dr. Ig. Seipel-a, ki je ocenjeval Pichler-jevo knjigo »Religionsbüchlein« na skupščini solnograjskega katehetskega društva dne 5. februarja ter očrtal **posebnosti** te novosti, ki so sledeče:

I. »Pichler nam je oskrbel enotno knjižico, ki vsebuje katekizem in svetopisemske zgodbe združene v enotnosti. Ta postopek je le pozdravljati: a) Iz praktičnega razloga, ker olajšuje verstveni pouk. (Katehetu ne bo treba več po navodilu učnega načrta izbirati tvarine zdaj iz zgodb, zdaj iz katekizma, zraven pa biti še v skrbi, da ta ali ona snov preveč zaostane.) b) Ker varuje enotnost poučevanja. c) Enotna knjižica bo pripomogla do zmage pravilni metodi, ker je v prvih šolskih letih zgodovinska učna pot najprimernejša. d) Knjižica ustreza dobri katehetski tradiciji in slednjič e) bo pocenila šolske potrebščine. Kolikor se bo prihranilo (ker bo nadomeščala dve knjižici), se bo lahko obrnilo v prid lepši opremi.

II. Druga posebnost te knjige je v tem, da bo zadostovala za tri leta. Prvo leto — kakor označuje Pichler sam¹ — naj jo rabi samo katehet, drugo in tretje leto naj jo dobe tudi otroci. Katehetje so se že dobro navadili, da od otrok v 1. razredu ne zahtevajo učnih knjig, ki zanje tudi nimajo posebnega pomena, dokler ne znajo točno čitati. Novo knjižico bo pa kazalo vendarle priporočati že otrokom prvega razreda, kajti mnogo pojasnila in pouka bodo našli že v lepih slikah, četudi jim branje še ne gre od rok.

III. Še eno posebnost je poudarjal dr. Seipel, ki jo je pa tudi avtor sam omenjal, ko je izročil svoje delo javnosti, namreč, da »Religionsbüchlein« ni le učna, ampak tudi molitvena knjiga, ki je obenem prikladna tudi za domače berilo

¹ Katech. Blätter, 1913, št. 9, str. 253.

Referent je končal s pozivom, naj se vsi katehetje odločno potegnejo za to knjigo, »ki znači velik korak naprej« ... Dokazal je, da to, kar bi govorilo proti Pichlerjevemu »Religionsbüchlein«, ni tako obtežljivo, zlasti ker se vse lahko vpoštevata, ne da bi posebnost (Eigenart) te knjižice bistveno kaj trpela.

Ivan Štrukelj:

Učiteljstvu novomeškega in črnomaljskega okraja.

(Nadaljevanje.)

25. Lokalne konference. Neimenovan.
 26. Promet in učiteljevo delo v gospodarskem oziru po otvoritvi belokranjske železnice. M. Bartel.
 27. Kako naj učiteljica deluje v šoli in zunaj šole v prosoh gospodinjstva. A. Erzín.
 28. Kako zbujati v otrocih ljubezen do domovine. I. Riglar.
 29. Kazni v šoli. P. Ahačič.
 30. Vzgojni činitelji. T. Bitenc.
 31. Le politično neodvisen, gmočno dobro situiran učitelj more posvetiti vse svoje moči v blagor in korist šolstva. Fr. Potokar.
 32. Uporaba skioptikona v ljudski šoli.
 33. Prepisovanje v ljudski šoli in reforma jezikovnega pouka, osobito spisja.
 34. Učni predmeti — in vzgoja značaja.
 35. Försterjevo delo »Sexualethik und Sexualpädagogik«.
 36. Etika šoloobveznih otrok.
 37. Ljudskošolski učitelj v boju zoper izseljevanje. E. Šusteršič.
 38. Vzgajajmo značaje! L. Mencinger.
 39. Vzgojui otroško dušo, čuvstvo, dovzetnost in moralo — brez šibe.
- Dr. Hudè.
40. Naše enorazrednice in nekaj o pouku v oddelkih. K. Gruden.
 41. O uradni vzgoji mladine.
 42. Nekaj misli o reformi šolarskih knjižnic. Fr. Novak.
 43. Več zanimanja za šolarske izlete. I. Muiia.
 44. Šivanje in šivalni stroj v ljudski šoli.
 45. Solidna nabava torbic za dečke in deklice. J. Brilan.
 46. Kako bi uspešno odvrnili šolsko mladino od uživanja alkohola in nikotina. St. Vrhovec.
 47. Kako zbujati v otrocih ukaželjnost. V. Vidic.
 48. Javno obdarovanje pridnih učencev ob koncu šolskega leta.
- P. J. Žurga.
49. »Učitelj, ki nudi samo znanje, je rokodelec; učitelj, ki vzgaja značaje, je umetnik.« Pirkcr.

50. Ali in kako bi se v slovenskem učiteljstvu dala uresničiti misel za izdajanje pedagoškega lista, ki bi bil namenjen staršem kot posredovalec med njimi in učiteljstvom?

Premno go ima učitelj povedati staršem svojih gojencev, za kar privatni razgovori niso umestni. Nekoliko se temu odpomore s predavanji na roditeljskih sestankih, ki pa se docela ne obnesejo, ker marsikateri učitelj ne nastopa rad v javnosti s poučevanjem, deloma pa, ker uprav tistih ljudi, ki bi jim pouk najbolj koristil, k predavanju ni.

Uspehi predavanj bi se, kjer se sploh vrše, precej izpopolnili; kjer se pa ne vrše, bi pa bil list gotovo izborno nadomestilo. Da bi se ga mogli posluževati vsi starši, bi moral biti prav poljudno pisan in pa poceni.

Takemu listu bi bile šolske oblasti gotovo vsestransko naklonjene.¹ B. P. Strauss.

51. Cerkev in šola.

52. Dve največji napaki učne metode:

- a) mehanično naizustno učenje tvarine, katere otrok ne razume;
- b) pedanterija. P. H. Marovt.

53. Ali bi se ne dale šolske postave, ki jih mora imeti na vpogled vsak razred, združiti v neko celoto? Izdale naj bi se v malem sešitku z naslovom »Disciplinarni red«. Vsebina naj bi se ozirala:

1. na duhovne vaje;
2. vedenje v šoli;
3. šolske zamude;
4. vedenje zunaj šole;
5. kazni.

Te šolske postave naj bi se potem razdelile med vse učence. P. A. Auser.

54. Naj bi se izdala pesmarica, ki bi obsegala narodne, domoljubne in nabožne pesmi za vsak razred. »Slavček« in Majcenove pesmi ne zadoštujejo, Kosijeve in Žirovnikove so pa le malo predrugečene narodnefantovske pesmi.

55. Naj bi se razpravljalo na konferenci tudi o telesni kazni. Za gotove pregreške, kakor upor, tatvina, nenravnost in trpinčenje živali je bolj umestna šiba kakor pa opomin, svarjenje ali zapor. P. Gothard Podgoršek.

56. Sredstva proti zanemarjenosti in izprijenosti mladine. Jos. Znanec.

(Dalje.)

¹ Listov in časopisov imamo Slovenci že itak preobilo. Pišimo o vzgoji (za starše) v časopise, ki so med ljudstvom splošno razširjeni! (»Domoljub«, »Bogoljub«.) Kateri list je bolj primeren za vzgojne pomenke kot je »Bogoljub«, ki šteje 25.000 naročnikov. Ta mesečnik faktično že objavlja izborno razpravo izpod peresa župnika J. Volca »O vzgoji otrok v krščanski družini«. Naj se oglasi s primernimi članki še naše učiteljstvo! (Op. uredn.)

Karel Simon:

Kuharski in gospodinjski pouk v ponavljalni šoli na Bohinjski Bistrici.

V zadnjih letih so na Dunaju in v Berlinu na nekaterih ljudskih šolah poizkušali s šolskimi kuhinjami. Uvedba se je obnesla in je pokazala tako ugodne uspehe, da nameravajo vpeljati takih kuhinj še več.

Tudi na Kranjskem se vrši letos tak poizkus, in sicer v ponavljalni šoli na Bohinjski Bistrici. Ako se ne motim, je to prvi poizkus v naši ožji domovini.

V nastopnih vrsticah naj opišem ustroj te šole, ker upam s tem nekoliko ustreči onim prijateljem šolskega napredka, ki tudi nameravajo vpeljati šolski kuharski in gospodinjski pouk, in ker bi rad dvignil zanimanje za to stvar. Prepričan sem, da bi se na mnogih šolah takoj lotili te koristne naprave, ako bi vsaj nekoliko poznali njene neprecenljive uspehe in bi vrhutega še videli, s kako preprostimi sredstvi in malimi stroški se tak pouk izvršuje!

S precejšnjo radovednostjo sem se podal na Bistrico, da obiščem to zanimivost. Uspehi, ki jih je dosegla gospodična tovarišica Franja Zemljanova, so me presenetili. Kar sem videl in slišal od osme ure dopoldne do tretje ure popoldne, podajam tu kolikor mogoče nakratko:

Vse ponavljalno šolo obiskujoče učenke (26) so se zbrale v svojem razredu precej pred osmo uro ter so v posebne zvezke napisovale kuharske recepte za obed istega dne, ker bi pozneje ne imele več časa v ta namen.

Ob osmi uri se je začel pravi pouk. Učenke so s precejšnjo spretnostjo sestavljale kalkulacijo o obedu iz prejšnjega četrtka. Napisale so, koliko so porabile kuharskih potrebščin in koliko se je potrošilo; k temu so prištele 3% za obrabo kuharske oprave in 10% za kurjavo. Vsoto so potem razdelile na toliko delov, kolikor je učenk v praktičnem delu tega tečaja; takoj je vsaka vedela, koliko stroškov mora povrniti za zadnji obed. A ti stroški so res majhni.

Od poldevete do devete ure so učenke čitale in popravljale zadnji prosti šolski spis: »Prva pomoč ob nezgodah«. Ko sem prelistaval dotične zvezke, sem našel te-le naslove prostih spisov: Moja dolžnost do staršev. — Naša hrana. — Vpliv zraka na naše zdravje. — Varčna gospodinja. — Gospodinja ob bolniški postelji. — Snaga je pol življenja. — Kako se ubranimo jetike. — Pismo prijateljici (dobri nauki). — Gospodinja in alkohol. — Mati vzgojiteljica.¹ — Špisi so kazali prav malo napak; bili so kar najlepše spisani in dobro popravljeni. Samoobsebi je umevno, da so se naslanjali na dotična podavanja.

¹ Gdēna voditeljica gospodinjskega pouka (Fanica Zemljanova) nam je poslala več vzornih izdelkov. Radi zanimivosti smo jih nekaj priobčili v oddelku »Vzgoja«. Uredn.

Ker je ta dan slučajno odpadel verouk, se je s poukom takoj nadaljevalo. Od devete ure dalje so imele učenke traktat o mleku. Pri tej razpravi so morale učenke pridno sodelovati, kar so tudi storile z vidnim zanimanjem in veliko pozornostjo. Ko je pouk došel do totalnega posnetka, je bila na šolski tabli napisana ta-le osnova: 1. Hranilna vrednost. 2. Tolšča — smetane. 3. Surovo maslo (margarin — umetno maslo). 4. Sir. 5. Kako moramo ravnati z mlekom. 6. Edino živilo dojenčkom. — Ko so učenke to snov ponovile, so se še popolnoma prosto razgovarjale o že obravnavani snovi: o vzgoji otrok in gospodinji ob bolniški postelji.

Med tem sem si ogledal tednik ter našel te-le naslove iz gospodinjskega pouka: Dolžnosti otrok do staršev. — Hči, opora materi pri gospodinjstvu. — Četrta božja zapoved. — Zdrava in tečna hrana. — Redilna vrednost nekaterih domačih pridelkov. — Marljiva gospodinja. — Mleko, maslo, jajca; uporaba in hranilna vrednost. — Zrak in naše zdravje. — O gojenju nekaterih važnih delov našega telesa; usta, zobje. — Varčna gospodinja. — Red in snaga v stanovanju in kuhinji. — Razne nalezljive bolezni. — Bolezni, ki se pojavijo zlasti pri otrocih. — Gospodinja ob bolniški postelji. — Jetika. — Pomočki zoper jetiko. — Bolniška soba. — Kako je treba meso soliti in sušiti. — Bolniška postrežba in hrana. — Preparati za slabotne. — Domača lekarna. — Bodí postrežljiva! — Posli. Dolžnosti poslov do gospodinje, oziroma gospodarja, in obratno. — Lastnosti dobre služkinje. — Gospodinja, steber vse družine. — Škodljivost opojnih pijač. — Gospodinja in alkohol. — Mati vzgojiteljica. — Prva pomoč ob nezgodah. — Mleko — konserviranje. — Stročnice.

Ob 10. uri se je sklenil gospodinjski pouk, teoretični del današnjega dne. Domov je odšlo 12 učenk, ki se ne udeležujejo kuharskega pouka; v pravem kuharskem tečaju namreč ne sme biti več kakor 15 učenk — tako se mi je reklo. — Na tej šoli se 14 učenk prostovoljno, pa zato tudi s toliko večjo vnemo udeležuje kuharskega pouka, ki traja vsakikrat od treh do štirih ur. Toda uprav ta pouk je najzanimivejši.

Ob deseti uri smo tedaj odšli v šolsko kuhinjo (nastanjena je v tamošnji mlekarni). Kuharske potrebščine so bile že vse pripravljene. Učenke so takoj opasale primerne, preproste, a bele predpasnike, svoje glavice pa so ovile z belimi rutami in si korenito umile roke in tudi s ščetko osnažile nohte, potem so pa zakurile v obeh štedilnikih. Tudi gospodična učiteljica je opasala enak predpasnik ter na stensko tablo napisala jedilno vrsto: 1. juha z drobtinimi cmoki, 2. kuhana govedina v omaki, 3. dušeni riž, 4. zelena solata, 5. žemljeno praženje, 6. krofi, nadevani z oslajeno smetano, 7. kuhane češplje.

Potem je vse delo porazdelila med učenke tako, da sta po dve in dve skupaj opravljali eno delo. Prav mirno in z nepričakovano resnobo so se takoj oprijele določenega dela in kmalu so se na štirih mizah prav spretno izvrševale razne kuharske skrivnosti: zbiranje, snaženje, trebljenje, tehtanje, merjenje, mešanje, rezanje itd. Vmes pa je tam na štedilnikih živahno prasketalo, šumelo, vrelo, žuborelo in cvrčalo; prijeten duh je

bilo najboljše vabilo na dobro kosilo. Učenke so se ves čas vedle kakor stare izkušene kuharice; nisem zapazil nikakega prehitevanja, ne zadrege. Gotovo je to izreden uspeh!

Okoli prve ure popoldne je bilo vse skuhano in pečeno. Tedaj so deklice prav čedno opremile obedno mizo, uredile jedila in jih pripravile za strežbo. Končno so se vstopile okoli obedne mize, molile in zasedle prostore; dve določeni deklici pa sta točno in oprezno stregli. Občudoval sem obedujoče, kako dostojno in lepo so rabile namizno pripravo in kako zgledno so se vedle. Marsikak izobraženec bi se lahko pri njih kaj naučil!

Kot zaključek dnevnega pouka je gospodična učiteljica po dokončanem obedu zastavila deklicam še nekaj vprašanj, n. pr.: Kako pripraviš dobro juho? Zakaj jemo z mesom vred še zelenjad? itd. — Da se je potem še pomivalo, snažilo in pospravljalo in da sem se poslovil s primernim nagovorom, mi menda ni treba še posebej pripovedovati. — Šivale ta dan niso.

Iz navedenega je vsaj deloma razvidno, koliko koristnega so se učenke naučile in kako preprosti so taki tečajji: nekaj miz in stolov, dva štedilnika, nekaj posod, primeren prostor in še nekaj kronic ter nekoliko dobre volje — to je vse.

Najvažnejšega pa ne smem prezreti: to je učiteljica tečaja. Ta je pač duša vsega gospodinskega in kuharskega pouka; od nje je odvisno vse. Sama mora biti v tem izvedena, pa deklice je treba pridobiti in vzgojiti, kar ne zmore vsakdo. Hvala Bogu! Na Bohinjski Bistrici je v tem oziru takó, da boljše skoraj ne bi moglo biti. Vsa čast gospodični tovarišici!

Mnogo gojenk bo lahko prišlo do boljšega kruha. Sploh pa je tak pouk za vsako deklico potreben, četudi ne misli na posebno službo. Tu se uspodobi, da bo enkrat modra, dobra, varčna, skrbna in praktična gospodinja, ko bo prišla do lastnega ognjišča.

Gospodične tovarišice! Hočete-li posnemati to vzorno napravo?

Katehetski vestnik

Katehetsko gibanje.

Zborovanje katehetov dne 4. marca je bilo precej živahno. Pohvalno beležimo, da so bili ljubljanski člani polnoštevilno navzoči in da je bilo došlo tudi več zunanjih tovarišev. Po kratki dopolnilni debati o Pichlerjevi knjižici (*Religionsbüchlein*), v kateri se je zlasti omenjala sodba prof. dr. Ig. Seipela, so se navzoči posvetovali o predlogu »Društva hrvatskih katehetov«, ki žele, da bi se letos zopet priredil tečaj, in sicer v Pazinu. Sklenilo se je, da bo naše

društvo radevolje sodelovalo; predlaga se pa, naj se sestavi sistematičen spored praktične smeri, potem naj se šele iščejo govorniki in referenti. — Morda ne bi bilo napačno, ako bi se že ozrli na stvari, ki so določene za II. kongres. Tajništvu se naroči, da v tem zmislu prične razgovor z bratskim društvom v Zagrebu. — Končno je prišel na vrsto referat A. Čadeža »o pomenu in uporabi slik pri verstvenem pouku«. Prvi del dokazuje važnost in potrebo ponazorovanja, kar je znana in

že prastara zahteva vseh velikih katehetov; drugi del pa je imel namen rešiti doslej bolj malo pojasnjevani problem, kako in kdaj uporabljati slike. Mnenja o tem vprašanju so raznolika zlasti zato, ker so slike same zelo različne po obliki, po velikosti, po vrednosti, ker nobena pot ni vselej enaka, ker postopek pri bibličnih zgodbah in pri katekizmu ne more biti enak. Referent je hotel svojo razpravo prilagoditi razvijalni metodi, da se ne protivi mnenju drugih gospodov, ki so posegli v debato. Referat in sodbe, ki so se izrekle pri konferenci, objavimo pozneje.

Biblična kateheza — nič novega, bi kdo rekel. A vendar se je v novejšem času prav o tem predmetu mnogo razpravljalo po katehetskih listih. Tudi pri sestanku, ki ga je sklicalo »Društvo slovenskih katehetov« dne 1. aprila, je bil poglobitni razgovor o biblični katehezi. Predsednik katehetskega društva prof. Kržič je pojasnjeval, kako si misli vzorno osnovano podavanje biblične edinice. V razpravi se je omejil samo na to točko biblične kateheze, na podavanje. Med sedanjimi kateheti opazujemo namreč v tem oziru dvojno strujo: zastopniki ene zahtevajo raztegnjeno, živahno in na vse strani pojasnjujoče podavanje. V tej smeri se zaletajo tako daleč, da postanejo smešni ter besedo sv. pisma takorekoč profanirajo. — Drugi se drže tesno sv. pisma (okrajšanega); ta način je pa dostikrat hladen, brez ognja in brez življenja.

G. predavatelj je ob raznih zgledih dokazal, kako se greši osobito tam, kjer se zahteva pri podajanju prevelika svoboda in kjer se dovoli domišljiji prost polet. — Ob sklepu smo čuli sodbo, ki naj bi bila po sodbi g. referenta merodajna:

Učna knjiga naj se kolikormoč naslanja na sv. pismo; bistvene vsebine katehet ne sme izpreminjati; opisovanje in podavanje pa naj bo živahno ter prepleteno s kratkimi pojasnili glede kraja, oseb, časa i. dr. Vse pa naj se vrši v mejah dostojnosti.

Prof. dr. Fr. Ušeničnik je nato zagovarjal mnenje onih, ki zahtevajo, naj se vsebina zgodb poda zelo preprosto,

z besedami sv. pisma, brez vmešavanja in brez olepšavanja. Po njegovi sodbi je treba tudi ločiti, ali ima zgodnica namen, da se z njo otrokom razloži verska resnica, da dobé jasne pojme, ali pa da se z njo zbude čustva, krepí volja... Ako prvo, mora biti podavanje preprosto, kratko, ker takrat govori za razum; ako pa hoče zbuditi afekt, sme po potrebi podavanje raztegniti. Oboje hkrati se pa — tako je trdil — po psiholoških pravilih ne dá združiti in doseči.

Prof. J. Mlakar je vrezal srednjo pot, češ, da se dá mnenje obeh gg. predgovornikov strniti in združiti. Podavanje zgodb mora biti živahno, torej nekoliko bolj poživljeno in raztegnjeno, kot je v učni knjigi, ker mora katehet najprej skrbeti, da zbudi zanimanje, da pridobi otroke za stvar; drugi namen je pojasnjevanje, in to se že deloma doseže s tem, če je podavanje nekoliko bolj prosto. Nazadnje pride pa delovanje na voljo.

Predavanje kanonika Kržiča smo objavili brez ozira na poznejši razgovor. List je pa na razpolago tudi gospodom, ki se z izvajanjem g. referenta ne strinjajo.

Več zanimanja! Zadnjemu pozivu, naj bi zunanji člani našega društva vsaj pismeno izrazili želje, kjer in za katero stvar naj zastavimo svoje moči in delovanje, sta se odzvala dva gg. kateheta. Prvi je med drugim izražal te-le misli: »... V Ljubljani se lepo gibljete, okoli in okoli pa vse spi ali vsaj dremlje... V naši dekaniji smo imeli pred leti prav lepe nastope v šoli; sedaj je o katehezi vse tiho. Drugod je menda prav tako. Zato je prav potrebno, da se poiščejo nova pota. Še vedno sem tega mnenja, naj bi se v večjih krajih na Kranjskem priredili kaki trije sestanki na leto; seveda je težko vprašanje, kako to spraviti v življenje. Najbrž bi se dalo to doseči samo s posredovanjem cerkvene oblasti.

Jako velikega pomena bi bilo, ko bi hodili sosednji katehetje drug k drugemu hospitirati. Tako bi se začeli gospodje bolj zanimati za pravila lepe katehizacije, ves pouk bi se poživil in postavil na pravo podlago.

Tudi v tem oziru bi morala cerkvena oblast dati posebne direktive...

Navedeni nasveti so vredni vsestranskega uvaževanja. V dopisu so navedene tudi želje glede nadzorovanja verstvenega pouka; pa je bolje, da jih ne omenjamo, ker bi se lahko reklo, da posegamo v oblastvene pravice.

Dopisnik I. M. pa priporoča, naj bi »Društvo slovenskih katehetov« oskrbelo knjižico, ki bi jo rabili starši in drugi svetovniki (lajiki) ob pouku otrok v verstvenih resnicah. Znano je, da je pri nas še mnogo krajev, kjer otroci nimajo še rednega vsakdanjega pouka, ali pa imajo samo zasilno šolo, ker so od krajevne preveč oddaljeni. Pa četudi imajo redno šolo, bi zlasti malim otrokom starši in drugi domači radi pomagali pri pouku krščanskih resnic, pa se tega dela ne znajo lotiti; navadne »molitvice« še molijo z njimi, za drugo pa navadno niso sposobni. Tem naj bi se dalo v roke navodilo, o čem in na kak način naj bi poučevali male otroke. Knjižica, ki bi jo bilo treba sestaviti, naj bi obsegala najpotrebnejše verske resnice — in molitvice. Za podlago bi se morda kar sprejele šestere resnice, ki bi jih bilo treba primerno raztolmačiti in pojasniti. K temu bi se privzele še male zgodbe, ki bi jih ne bilo treba posebej ponatiskovati, in pa nove »Kateheze za prvence«. — Tudi za ta predlog smo gospodu P. M. hvaležni; društvo ga bo uvaževalo in izkušalo udeležiti.

Zagrebsko katehetskó društvo ima 123 članov, med njimi 10 ustanovnikov. Slovenci smo bolj močni.

Osebná vest. Duhovni svetnik J. Ev. Vreže, c. kr. profesor veronauka na mariborskem učiteljsčú, je pomaknjen v VII. činovni razred.

Odbor hrv. kateh. društva je takole sestavljen: Prof. dr. Stjepan Čukac — predsednik; prof. Ant. Kotlarski — podpredsednik; prof. dr. Ign. Repar — tajnik; katehet Ljubomir Jansa — blagajnik; prof. dr. Dinko Gudek — odbornik in urednik »Krščanske škole«.

»**Kateheze za prvence.**« V rubriki »Slovstvo« omenjamo novo knjižico, ki jo je oskrbelo »Društvo slov. katehetov«. Prosimo, da bi člani našega dru-

štva opozorili na to aktualno knjižico tudi druge gg. tovariše, ki so izvn naše organizacije.

Katehetske beležke.

Nekoliko ognja je zanetila notica »Zdrava Marija« v zadnji številki »Slov. Učitelja«. Prav je, da povedo svoje mnenje tudi drugi gospodje, ki jim je na tem, da bi se uvedla v pozdravu angelovem pravilna enotnost. Čujmo!

K odstavku »Zdrava Marija« si dovoljujem sledečo opazko. Tri leta sem služboval na meji ljubljanske in senjske škofije, kjer molijo »Zdravo Marijo«. Gospod sosed mi je prišel večkrat pomagat, jaz sem mu uslugo vračal. Sosed je molil pri nas »Zdravo«, jaz pri njem v začetku »Češčena...«; ko sem se privadil hrvaščine, sem tudi jaz v njegovi cerkvi rabil besedo »Zdravo...«, v domači sem se pa dosledno motil. Ko sem se preselil v K., sem istotako mešal. Neke počitnice obiščem par duhovnih sobratov - znancev v goriški nadškofiji, pa sem se prepričal, da tam tudi molijo »Zdrava Marija...«, »blagoslovljena med ženami«, »Slava Očetu«... — Tako vlada še velika needinost, kljub temu, da so novi cerkveni molitvenik odobrili vsi slovenski škofje, ker je tudi v njem še več nedoslednosti. Morda bi duhovščina ljubljanske dekanije stvar v roke vzela ter jo obravnavala na skupni konferenci. Nihče naj se ne boji, da se bo ljudstvo zgledovalo zaradi izrazov »Zdrava«, »blagoslovljena« in »Slava bodi«.

A. K.

Naj ima besedo! — Oglasil se je pa tudi sotrudnik, ki zagovarja sedanji izraz »Češčena«. Večkrat se je že slišalo, da želijo nekateri, naj bi se namesto »Češčena Marija« molilo »Zdrava Marija«. Drugi pa zopet zagovarjajo sedanji pozdrav. Naj tudi jaz povem svojo misel.

1. Sodim, da je za stvar samo precej vseeno, ali se moli »Češčena« ali »Zdrava Marija«. To nima ne za večjo pobožnost ne za slovansko vzajemnost nobenega odločilnega pomena.

2. Pozdrav »Češčena« je že od pamtiveka vpeljan in bi kaka izprememba v

tem oziru res povzročila veliko zmešnjavo in tudi godrnjanje. Ko sem pred dvema letoma nastopil kot katehet v Tolminu, so otroci v nekaterih razredih molili »Zdrava Marija«, ker so nekateri gg. kaplani tako učili, drugi pa so molili »Češčena Marija«. V cerkvi je bila ravno taka zmešnjava. Še večja zmešnjava je bila seveda doma. Tako se je zgodilo, da so nekateri otroci doma molili »Češčena«, v šoli pa »Zdrava«. Da bi bilo zmešnjave konec, sem rekel, da bomo molili tako, kakor je v katekizmu. To se je tudi v cerkvi zgodilo. V osmih dneh je bila enotnost zopet vpostavljena in ljudje so bili s tem zadovoljni. Slišal sem pozneje, da so ljudje bolj zadovoljni s »Češčeno« kot z »Zdravo«.

3. Izraz »Češčena« se mi zdi veliko krepkejši in pomenljivejši, nego »Zdrava«. Kajti angel ni samo pozdravil Marije, temveč jo je obenem tudi počastil, saj ji je nato rekel »milosti polna«... V besedi »Češčena« je torej prav lepo izražen pozdrav in obenem počestitev, torej »ave« in še

več kot »ave«. In pa »zdrava«! Nasprotno temu je bolna. Morda bi rajši rekli kar »Pozdravljena Marija«...

Ivan Brezavšček.

K temu bi bilo pripomniti to-le: Da izraz »Češčena« ne odgovarja ne grškemu ne latinskemu izvirniku, je dognana stvar. Urednik »Cvetja« je svojčas o tem vprašanju mnogo razpravljal, ko je dokazoval upravičenost pozdrava »Zdrava Marija«. Takrat za to izpremembo menda še nismo bili tako dovzetni; danes bi se to nemoteno izpeljalo. — Edinost bi se dosegla samo, ako bi se za izpremembo složili vsi slovenski cerkveni kneži. Posameznik seveda ne sme in ne more občno - veljavnih cerkvenih molitev svojevoljno izpreminjati; merodajen mu mora biti od cerkvene oblasti odobren cerkveni molitvenik. — Ako bi se pričela akcija za »Zdravo M...« za izraz »blagoslovljena...«, naj bi se še izposlovalo, da bi se nagovor v Očenašu — glasil pravilno: »Oče naš, ki si v nebesih...«

Učiteljski vestnik

Molk in zadovoljnost. Regulacija plač za kranjsko učiteljstvo je sklenjena in — čaka Najvišjega odobrenja. Obmolknili so s svojim priskutnim gobeždanjem tudi nehvaležneži iz nasprotnega tabora, prepričani, da k razmerno zelo ugodni regulaciji niso prav nič pripomogli. Kvečjemu se morda na tihem mrdajo, ker so se gospodičnam tovarišicam priznali skoraj enaki plačilni prejemki kakor učiteljem. Nekoliko prizadete se pa čutijo gdčne učiteljice, ker izgube v slučaju možitve vse pravice do pokojnine. Komu naj damo prav? Vsakemu nekaj. Prav imajo učiteljice, če se potegujejo zase in za svojo ugodnost, saj so zraven dela tudi plačevale pokojninske odstotke. Deželni očetje pa imajo deloma zopet prav, ako nameravajo s tem, da odtegnejo učiteljicam, ki stopijo v zakon, pravico do pokojnine, pritegniti k učiteljskemu stanu le take osebe, ki čutijo poklic samo za šolo in

se hočejo docela šolstvu posvetiti. Vpoštevala se je pa tudi okoliščina in navada, da mora pač mož ženo rediti in vzdrževati, ne pa obratno. Sicer se pa utegne v prihodnjem zasedanju doseči vsaj primerna odpravnina.

Zakon o prejemkih kranjskega učiteljstva je pri ministrstvu. Čuje se, da bi radi pospešili ugodno rešitev tu in tam, da se ne bi očitala počasnost ne enemu ne drugemu oblastniku. Kranjski deželni zbor je dobil pravico zborovanja za čas po Veliki noči. Če bo gospoda na Dunaju zahtevala kako izpremembo v novi šolski postavi, se bo moglo takoj ustreči. Učiteljstvo bi potemtakem prišlo do zaželenega povišanja preje, nego je bilo pričakovati.

Kako se godi učiteljstvu pod liberalno šolsko upravo. Celovski »Mir« naznanja v 13. številki, »da je bilo na Koroškem leta 1913. premeščenih službenim potom: 29 učiteljev, 17 uč-

teljic, 21 podučiteljev, 4 podučiteljice, 8 nadučiteljev; skupno 79 učnih moči. Deželni šolski svet premešča učitelje in učiteljice, kakor bi igral šah, ne meneč se za velike stroške, ki jih s tem povzroča; ljudstvo naj pa plačuje 90 % deželnih doklad! Gotovo je, da je več kot polovica premestitev odveč in nepotrebnih! Največji škandal pa je premestitev stalno nameščenih nadučiteljev. Premestitev je seveda upravičena, ako se vrši na podlagi disciplinarne preiskave, vsaka druga je nepostavna. Zgodilo pa se je lani, da so brez vsake disciplinarne preiskave premestili nadučitelja Horvata.

Tako postopanje dež. šol. sveta je popolnoma novo; kaj takega se prej ni nikoli zgodilo. Učitelji so se premeščali le kazensko ali pa na lastno prošnjo. Posebno draga pride za deželo premestitev oženjenih učiteljev, oziroma nadučiteljev, a kljub temu dela to dež. šolski svet...

Zamena. Učiteljica na dvorazrednici v prijetnem kraju na Dolenjskem želi menjati mesto s kako definitivno učiteljico na Kranjskem — vsled privatnih razmer. Ponudbe naj se pošljejo čimpreje upravništvu »Slov. Učitelja«.

V »šolski dom« v Gorico je prišel tolminski učitelj g. M. Mikuž. Znan je kot izboren vzgojitelj; pridno sodeluje tudi pri protialkoholni akciji.

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole se prično v Gorici dne 4. maja.

Nenadna smrt. V Gradežu je vrgel vihar v morje učiteljico Lindo Princig, ki je utonila.

Na zagrebški učiteljski pripravnički se je jela čedalje bolj utrjevati katoliška ideja med učit. pripravniki. Pred dvema letoma se je ustanovila Marijina kongregacija, ki so jo sicer hoteli protivniki v kalu zatreti. Ali »kako pritisnuto jače sve to bolje skače«, tako so se tudi kongreganisti vztrajno borili ter se tako okrepili, da jih je zdaj že 45. Družabniki Mar. kongregacije imajo svoj pevski in tamburaški zbor ter redne sestanke na vsakih 14 dni. Pri shodih imajo po eno predavanje, po dvojne beletrističnih iz-

delkov in kako deklamacijo. Na praznik Brezmadežnega Spočetja so priredili svečanostno akademijo, ki je prav lepo uspela.

Ponudba. Def. učitelj-enorazredničar v lepem kraju ljubljanske okolice (dve uri hoda), želi zamenjati službo z učiteljem, oziroma učiteljico na enorazrednici. Ponudbe naj se pošljejo upravništvu »Slov. Učitelja« do 18. aprila 1914.

Naša zborovanja. Tekom zadnjih tednov je imela podružnica Slomškove zveze dva sestanka. S prvim je bilo združeno ogledovanje c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani; pri drugem je bilo na dnevnem redu poleg prostega razgovora o raznih zadevah tudi predavanje gosp. tovariša Dragana, ki nam je zopet poživil spomin na zanimivo poglavje iz višje matematike, kako izračunati višino predmetov, ki so nedostopni, zlasti pa oddaljenost zvezd. — Za bodoče, in sicer za dan 30. aprila je določen zlet v Zagorje ob Savi, kjer si bodo udeleženci ogledali zanimivosti ondodnih tovarn in steklovinskih naprav. Gg. tovariši in tovarišice drugih podružnic dobrodošli. Odhod iz Ljubljane ob pol osmih.

Iz nekrologa... Mož, ki se zna včasih ponašati, da je nad strankami, je zapisal v lib. učiteljsko glasilo o pokojnem J. med drugim tudi sledečo pohvalo: »J. sploh ni bil prijatelj pisanja... Največja zabava blagega pokojnika je bilo to: lov, tarok, kegljanje...« Potem smo se... sestali k obedu. G. Š... nam je brezplačno postregel z izbornim rizlingom... — Če je s tem hotel dopisnik počastiti spomin pokojnega nadučitelja ali pa povzdigniti ugled učiteljstva, se presneto moti.

Šolska debata v dež. zboru koroškem dne 27. februarja je donesla izboljšanje meščanskim učiteljem, ki so zanje določeni trije razredi s plačami K 2600, 2400 in 2200. Učiteljice ljudskih šol, ki jim je skrbeti za revne svojce, dobe »družinske doklade«.

Izenačenje moških in ženskih učiteljskih moči terjajo skoraj povsod; pri nas na Kranjskem se je ta želja učiteljic skoraj docela že uresničila. Ako se izenačenje povsod dožene, naj se pa

tudi skrbi, da se izvede enakomerna titulacija učiteljstva po vseh kronovinah. Zdaj imajo po raznih krajih učitelje I. in II. razreda; podučitelje, učitelje, nadučitelje, ravnatelje; meščanske in strokovne učitelje, oziroma učiteljice; oženjene in neoženjene ali samske učitelje; učitelje z družinami in brez družin, učitelje-voditelje in učiteljice-voditeljice itd. — Naj bi se uveljavila enotnost tudi v naslovih!

Tudi skupno. Katol. deželno učiteljsko društvo na Zgor. Avstrijskem ima skupno 950 članov, in sicer: 563 svetnih učiteljev, 198 veroučiteljev, 185 podpor-nih in 4 častne člane.

Disciplinarnih zadev na Kranjskem ne bo odslej več reševal deželni šolski svet, ampak posebna disciplinarna komisija, ki bo vsekako hitreje poslovala nego deželni šolski svet, ki ima dovolj drugega dela.

Za štajersko učiteljstvo. Predlog nemško-nacionalnega poslanca Otter-ja, ki je bil vložen v štajerskem deželnem

zboru, zahteva, naj se učiteljske plače zenačijo s prejemki državnega uradništva 9. in 8. činovnega razreda. Predlog zahteva tudi, naj dež. odbor do prihodnjega zasedanja sestavi postavbo o uredbi učiteljskih dohodkov.

Skrajšana šolska doba. Novi šolski zakon, ki je bil sprejet v kranjskem deželnem zboru, ima tudi določbo, po kateri je možno otroka, ki je dovolj poučen, vzeti iz šole že pred 12. letom.

Društvo katol. srednješolskih profesorjev na Ogrskem šteje 1050 članov. Dne 1. februarja je imelo občni zbor v Budimpešti; navzoč je bil tudi škof dr. Glattfelder, ki je pozdravil zborovalce v imenu ogrskega episkopata.

Na Goriškem se za učiteljstvo v zadnjem zasedanju dež. zbora ni nič doseglo, ker so italijanski poslanci pokopali predlog, po katerem naj bi se dovolila učiteljem 25 % doklada.

Umrli je dne 3. marca nagle smrti g. Mihael Mežan, učitelj-voditelj v Orehku (Slavina). R. i. p.!

Vzgoja

Mati — vzgojiteljica.¹ Gospodinja podpira hiši tri ogle. Od nje je odvisna vsa sreča družine. Ima pač težko nalogo! Najlepša, hkrati najsvetejša naloga gospodinje-matere je vzgoja otrok. Mati, ki je dobra vzgojiteljica, ni le steber družine, ampak celega naroda. Kjer ni dobrih mater, tam mora narod propasti. Neki sloveč govornik je rekel: »Dajte nam dobrih mater in zagotovljena nam je boljša bodočnost!« In res, mati ustvari lahko iz svojih otrok značajne, dobre sinove in poštene, resne hčere, ali pa lahko popolnoma zgreši svojo težko nalogo. Poleg telesne vzgoje je jako važna dušna vzgoja, vzgoja srca, značaja. Ako hoče mati svojega otroka vzgajati, je prvo, da si pridobi njegovo ljubezen in popolno zaupanje. Tu je ključ do otrokove duše. Otrok se mora materi popolnoma zaupati; biti mu mora

pribežališče v veselju in žalosti. Z vzgojo naj začne mati prav zgodaj, ko leži dete še v povojih. Tedaj zatre v njem razvado, ki bi se pozneje morda razvila v grdo trmoglavost. Mati naj neguje v otrokovi duši verski čut, ki bo v poznejših letih najgotovješi porok otrokove kreposti in sreče. V bridkostih in težavah bo iskal tolažbe in utehe v molitvi in jo tudi našel.

Velike važnosti je, da zbudi mati v otrokovem srcu čut usmiljenja in ljubezni. Opozori naj ga na ubožce ter dá otrokom, naj jim kaj podare. Pozimi naj jim dá zrna, da ga potresajo ptičkom, sploh naj skrbi, da ljubijo živalce. Saj pravi pesmica:

»Tisti ni brezčutnega srca,
Kdor kaj ubožcem podeli
In ptičke rad ima.«

Duša vse vzgoje pa je poslušnost. Marsikatera mati ima navado, če otrok napravi kaj slabega, da ga ne kaznuje,

¹ Prosti šolski spisi, ki so jih sestavile gojenke kuharske in gospodinjske šole na Bohinjski Bistrici.

ampak pravi: »Le čakaj, ti bodo že oče pokazali.« Otrok se tako privadi, da uboga le očeta, mater pa ne, dasiravno bi tudi njo moral slišati na prvi migljaj. Mati naj navadi otroke, da ljubijo resnico in sovražijo laž. Predvsem pa naj jim bo sama najlepši zgled. Pregovor pravi: »Besede mičejo, zgledi vlečejo.« Obljubiti mu ne sme ničesar, kar mu ne more izpolniti. Otrok laže večkrat iz strahu pred kaznijo. Tu je treba zopet ljubezni. Jako napačno je, če mati otroku ne verjame. Bolje je, če otrok mater desetkrat nalaže, kakor če mu mati enkrat ne verjame, ko je govoril resnico. Če včasih otrok nalaže mater in vidi, da mu ta verjame ter zaupa, mu je hudo in večkrat se zgodi, da ji sam prizna svoj pregrešek. Strogo pa naj ga kaznuje, če ga zasači, da se laže iz hudobije ali v svojo korist.

Posebno pa naj skrbi, da si ohranijo njeni otroci najdražji zaklad, najlepši biser, ki ga imajo: poštenje in nedolžnost. Težka in sveta je materina dolžnost. A njeno najlepše plačilo za ves trud, za vse boli ji je dober, pošten, nedolžen in bogaboječ otrok. To je njeno največje veselje, njena sreča.

Boh. Bistrica, 25. februarja 1914.

Frančiška Malej.

Snaga — pol življenja. »Snaga je prijateljica zdravja,« pravi pregovor. »Zdravo telo pa je najboljšo blago!« Zato moramo predvsem skrbeti za snaznost svojega telesa. Pridno se mo-

ramo umivati, pa tudi nohte si moramo čistiti, kajti v zanohtni nesnagi so skrite najraznovrstnejše kali bolezni. Umazani otroci niso nikdar tako zdravi kakor umiti. Kaj je vzrok temu? Nesnaznost! Dobra gospodinja pa mora skrbeti tudi za snago v stanovanju. Kuhinja je zrcalo vse hiše. Tam odsevajo vse dobre in slabe lastnosti gospodinje. Posebno hitro spoznaš snažno gospodinjico po kuhinji. Pa ne samo kuhinjo, tudi stanovanje mora imeti gospodinja snažno in čisto. Poglejmo v hišo snažne gospodinje! Tla, miza, klopi in drugo pohištvo, vse je snažno in pomito. Vse je v redu, vsaka stvar na svojem mestu. V taki hiši pač vlada zadovoljnost in sreča. Ondi biva dober gospodar, dobra gospodinja in dobri otroci. Nasprotno pa je v hiši nesnažne gospodinje. Tam je vse neredno. Čestokrat se pripeti, da je gospodar postal žrtev največjega sovražnika človeštva — alkohola. In kdo je kriv tega? Žena ga je s svojo nerednostjo spravila tja, kamor bi pošten krščanski mož ne smel zahajati nikdar, v — gostilno. Postal je pijanec. Uboga reva pa toži in tarna ter se ne zaveda, kaj da je vzrok temu. Mož ni našel doma reda, bil je jezen in se šel tolažiti v gostilno. To je bilo prvič, pa ko se je to ponavljalo, je šel tudi drugič, tretjič in tako se je temu popolnoma privadil. Ako torej hočemo biti srečne, se moramo že v mladosti vaditi reda in snage, ki je tako potrebna vsaki gospodinjici.

Marija Rozman.

Raznoterosti

Pokončavanje hroščev in šola. (Šolskim oblastem v premislek.) V jesenskem zasedanju kranjskega deželnege zbora se je čula tudi tožba o vedno večji škodi, ki jo delajo po nekaterih krajih ogrci rjavega hrošča; ta škodljivec se je pri nas silno razmnožil, povzroča zelo občutno škodo in stavljal se je že predlog, naj se votira večja vsota za pokončavanje hroščev. — Znano je, da po nekaterih krajih stori proti temu zlu prav veliko šola in da si otroci ne

dajo reči dvakrat, naj nabirajo hrošče, ampak jih donajajo — navadno proti mali nagradi — v velikih množinah v šolo ali kamor se jim pač reče. Izprožiti hočem neko misel, kako bi se pri nas napravilo lahko še več za pokončavanje hrošča, dasi se bo zdela morda mnogim skrajno nešolska. Ali bi ob letih, ko je veliko hroščev, ne bilo umestno, dati šolarjem en dan prosto v ta namen, da pod vodstvom učiteljev pokončujejo rjavega hrošča? Kako bi se stvar ure-

dila, to naj določijo šolske oblasti in posamezne šole z ozirom na krajevne razmere. Treba bi bilo seveda tu stroge discipline, da otroci ne delajo škode po travnikih, ne lomijo vej, se ne poškodujejo itd. Energična roka učiteljeva naj bi varovala red. Morebiti bi kazalo dati tu posameznim šolam precej samoodločbe, ali porabijo »hroščev dan« za hrošča — oziroma proti hrošču — ali za šolo. Sicer sem pa že zašel predaleč — imel sem samo namen, misel izprožiti; glede udejstvovanja te misli naj govore bolj poklicani faktorji. — Mož paragrafa bo rekel: Pa šola ni za to tukaj, da uničuje hrošče. Res, tega ni v šolskem načrtu. Pač pa je šola po deželi — in za to gre v prvi vrsti — dolžna buditi v mladini tudi zmisel za kmetijstvo in splošno korist. O rjavem hrošču, njegovem življenju, škodljivosti, načinu pokončavanja in koristni uporabi mrtvih hroščev je treba itak otroke poučiti pri naravoslovju. Zakaj bi se — v dobi nazorne pouka — poučevanje v šoli ne izpopolnilo s praktičnimi vajami? Marsikdaj bi bil tak »pohod na hrošče« za učitelja — o veselju učencev niti ne govorim — dan veselih spominov, ki bi poživil — kot sploh vsak stik učitelja z učencem zunaj šolske sobe — tudi v učitelju poznanje njemu izročene mladine. Ob takih prilikah pokaže mladina svoje dobre in slabe lastnosti, ki jih v šoli razviti nima prilike ali pa ne poguma. — Prof. Iv. Dolenec.

Šole v gozdu. Neki meščan iz Charlottenburga, ki pa ne mara biti imenovan, je podaril mestu Berlinu 5 milijonov mark za gozdne šole; še en milijonček je pa priložil, da se zgradi zavod za bezgavčne otroke.

Štrajk učiteljev. V Hereford-Shire na Angleškem so nedavno stopili v štrajk ljudskošolski učitelji radi slabih plač; nekatere šole so bile popolnoma zaprte. Vseh štrajkujočih je bilo 230. Če so kaj dosegli, nismo mogli dognati.

Vse bodo razdejali. 50letnica »Slovenske Matice« bo ohranila pečat nestrpnosti tistih ljudi, ki ne marajo sodelovanja z duhovnikom niti na polju kulture. Vrgli so iz odbora profesorje in pisatelje dr. Grudna, dr. Debevca, dr.

Mantuanija in ravnatelja dr. Tominška, štiri može, vnete za prosveto naroda. V zameno zanje so sprejeli politika in advokata Ravniharja, pesnika »Vodiške Johance« Laha, zdravnika Demetra Bleiweisa, ki o njegovi literarni delavnosti ne vemo nič kaj prida, in dr. Grošlja. — Odgovor na to ni mogel izostati. V družbi teh mož pač niso mogli več vztrajati naši odlični slovstveniki in pisatelji: svetnik in ravnatelj dr. Fr. Detela, župnik Finžgar, prof. Grafenauer, dr. Breznik in kanonik Sušnik. Poslovili so se od tega zavoda, kar seveda glasno odobrava vsa naša javnost.

Oprema ruskih učilnic po državnih gimnazijah je silno preprosta, pač pa se razredi odlikujejo po izredni snažnosti. Imajo umivalnik, koš za smeti, omaro za zvezke. Čudno pa je, da na steni ne visi podoba Zveličarja, ampak samo slika »Gosudarja« — tako vsaj poroča »Kršč. škola«. Ako je najti razpelo celo po železniških čakalnicah, po restavracijah, ako gori pred razpelom povsod tudi lučica, ako se podobi Zveličarja klanjajo vsi dobri Rusi in celo odličnjaki, kakor je bilo pred leti čitati v opisu prof. Plečnika v »Slovincu«, potem je res čudno, da bi po gimnazijskih razredih bilo videti samo podobo carjevo.

Prisega otrok. Po ameriških šolah so vpeljali zopet nekaj novega. V začetku šolskega leta zbero učitelji svoje učence in učenke okrog sebe ter jih baje takole zaprisežejo: »Prisegam, da ne bom poškodoval ne drevja ne cevja; da bom varoval in spoštoval lastnino svojega bližnjega; da bom zmerom dostojno in lepo govoril; da ne bom pljuval na javnih cestah, ne v šoli, ne na cestni železnici; da ne bom metal papirja na javne ceste ali na vrtove...« Vse lepo; vprašanje pa je, če mladina to sveto obljubo tudi izvršuje.

Iz katoliške Cerkve. Sin g. Luke Jelenca, predsednika Zveze jugoslovanskih učiteljev, V. Jelenc, je prijavil izstop iz katoliške Cerkve. Rojen je bil v Šenčurju; sedaj slušbuje nekje v Srbiji.

Moderno in modno suženjstvo. Velik del ženstva se skoraj brez volje klanja modernemu suženjstvu: modi. Ženstvo

je močno dovolj, da prenese vse težave, da se do skrajnosti žrtvuje, ne najde pa moči, da bi se uprlo tiranstvu mode. Če bi šlo samo za modne novotarije in izpremembe, ki nikakor ne žalijo čuta dostojnosti, bi bilo skoraj odveč, ako bi hoteli odrekati to sicer ničemurno zabavo; toda moda postaja taka, ki ji ni več namen, da bi dičila in lepšala telo, ampak da draži hotljivost, ali pa da vsaj kratki in jemlje ženski tako lepo pristojno sramežljivost. Neumljivo je skoraj, kako se čut sramežljivosti pri sicer tako nežnem in občutljivem ženskem spolu včasih docela skrha in izgubi, da se zdi, kakor bi naravna in božja postava ob gotovih prilikah ne imela več veljave. (Nastopi ženstva v plesnih dvoranih ali pri raznih drugih večernih prireditvah...)

Obleke namen je v prvi vrsti, da zakriva telesno goličavo, v kolikor to zahteva že navadna človeška dostojnost; moderna modna razvada pa hoče samo dražiti, zato se hoče zadovoljiti z žensko obleko, ki samo delno in prozorno zastira in torej še bolj zbujajo radovednost oči. Zoper nedostojnost v obleki so nastopili tudi nemški škofje, ki so v svojem zadnjem pastirskem listu zapisali to-le svarilo:

»Slednjič smo prisiljeni, da izpregovorimo resno besedo še gospodičnam in gospem v zadevi, ki bi se vanjo ne mešali, če bi tega ne zahtevala krščanska dostojnost. Da se hoče zopet vriniti moda v obleki, ki ni le zdravju škodljiva, ampak naravnost ubija čut lepote ter je vsled nedostojnosti pohujšljiva, to ni le naša sodba. Kar je že nekoč sveti Hieronim, kar je že sveti Klemen iz

Aleksandrije označil kot pogansko ne-spodobnost, — postaja zopet moderno. — Na pretkan način izkušajo rafinirani ljudje iznajti nove oblike v obleki zgolj zato, da bi telo izgledalo kot da je brez obleke. Če si razuzdanost in hotljivost novodobnega poganstva osobito po nekaterih mestih izmišlja take mode, je to umevno. Neumljivo pa je, da bi si dala krščanska gospa take mode usiljevati in da bi se ponižala kot sužnja takega tiranstva. Opominjamo vse katoliške mladenke in gospe vseh stanov, naj se otresejo tega nečastnega suženjstva in naj si ne skrhajo nežnočutja za to, kar je lepo, čisto in dostojno. Pomislite vendar: Gorje, ki velja onemu, po katerem pride pohujšanje, ni še prišlo ob moč. Ne bodite kamen spotike drugim. Skrbite, da bo že obleka otrok ustrezala telesnemu in нравstvenemu zdravju, da bo varovala telo in dušo. Naša gospejna društva, naše dekleške družbe naj se lotijo boja na vsej črti zoper sramotilne zablude modnih traparij. To je boj za žensko čast in dostojanstvo, za svobodo ženskega spola...«

Upamo, da te besede ne zadevajo slovenskega ženstva, ki se povečini še vendar odlikuje po lepi dostojnosti. Izjeme se pa že najdejo, in te izjeme lahko mnogo izpridijo. Naše žensko učiteljstvo naj bo še nadalje zgled preproste in tako prikupljive skromnosti v lepi in dostojni noši ter naj s svojim zgledom pa tudi z besedo pripomore, da bo naš slovenski dekleški naraščaj i v mestu i na deželi prvačil v nežnočutju glede dostojne in primerne obleke.

Slovstvo in glasba

Rukovod za nauk vjere. Metodički izradjene kateheze. Izradio prof. Ferdo Heffler, glavni učitelj vjere i metodike. U Zagrebu. Nakladom »Katehetske knjižnice«, 1913. Dio II. Rukovod za katekizme. Cijena 6 kruna. Za Slovence, ki naroče knjigo pri »Uredništvu katehetske knjižnice« v Zagrebu — samo 4 krone.

Domač pridelek, to nekaj velja! sem zaklical, ko mi je došla lična maloosmerska, 600 strani broječa knjiga z metodiško izdelanimi katehezami, uporabnimi za III., IV. in V. leto osnovnih šol, ki jih je z občudovano marljivostjo sestavil znani nam zagovornik monakovske metode in neutrudljivi katehetski pisatelj ter urednik »Kate-

hetskne knjižnice»: prof. Ferdo Heffler, katehet na zagrebškem učiteljsku. — Kateheze so izdelane strogo po formalnih stopnjah na podlagi razvojne (monakovske) metode; pri vsaki katehezi so označene posamezne stopnje z rimskimi številkami, pri četrti stopnji (izvajanja, t. j. katekizmov vprašanja) pa se nahajajo označke vprašanj Malega, Srednjega in Velikega katekizma, kakršnega rabijo v banovini. Na prvi stopnji se nahaja navadno kratka ponovitev obdelanega učiva, ki je v zvezi z novo metodično edinico. Druga stopnja (podajanje) nudi zgled (povest), ki se potem iz njega izvaja resnica, nauk v tretji stopnji. Ta stopnja služi tudi za posplošitev in za razlago tega, kar se nahaja v katekizmu. Četrta stopnja: pojasnitev katekizmovih vprašanj. Peta stopnja: uporaba.

Tako strogo po novi metodi izvršenih katehez menda še nima nobena razlaga katekizma. Pohvalno omenim, da je pri peti stopnji (pri uporabi) navedenih še več zgledov, ki jih katehet poljubno lahko izbere in uporabi tudi za podajanje. Enako opozarja avtor na tej stopnji tudi na cerkveno leto ter pojasnjuje liturgijo in cerkvene obrede. Velike vrednosti je tudi, da se citira pogostokrat molitvenik, ki je v banovini službeno predpisan in splošno vpeljan. Pri uporabi se more katehet ozirati na različne prilike v življenju učencev in učenk, za kar najde v katehezah Hefflerjevih primerne opozorila. — Še nekaj se mi zdi prav umestno, kar se po drugih enakih razlagah rado prezre: Avtor namreč opisuje pri razlagi vse važnejše biblične kraje kratko sicer, a jedrnat. Če še omenim, da se nahajajo med razlago kratka navodila za risanje na tabli in lahko izvedljive skice, sem naštel vsaj glavne vrline te domače novosti.

Brez hib tudi ta publikacija ni, saj ga ni človeškega dela, ki bi bilo popolno. Zgledi bi se dali najti semintja boljši in prikladnejši, n. pr. pri katehezi o milosti božji. Ali ni »izpreobrnjenje Savla« najbolj primerno kot podajanje za razlago dejanske milosti božje? Ali ni prilika

»O kraljevi ženitnini« navsolašč pripravna, da se z njo pojasni pojem posvečujoče milosti božje? ... Marsikaj ni tako pregledno vsled tega, ker je gospod spisovatelj hotel varovati stopnje razvojne metode. Tudi se zdi, da so se druge kateheze bolje posrečile, nego najvažnejše o sv. zakramentih. In še eno vprašanje se mi vsiljuje pri tej priliki. V Zagrebu imajo katehetsko društvo. V koliko je to društvo sodelovalo pri tej velevažni publikaciji? Vtis imam, da društvo kot tako ni ničesar pripomoglo ne k izpeljavi ne k izpopolnitvi pričujočih katehez. Delo bi bilo gotovo še veliko bolj popolno, če bi še društvo bilo sodelovalo ter dalo svoj pečat in veljavo.

O Hefflerjevih katehezah se je pohvalno izrazilo 16 cerkvenih knezov, oziroma ordinariatskih pisarn. Med pohvalnicami nahajamo tudi priznanje ljubljanskega ordinariata, goriškega nadškofa, mariborskega knezoškofa, tržaškega škofa i. dr. Vsekako moramo biti ponosni, da imamo na razpolago lepo knjigo izdelanih katehez v jeziku, ki je vsakemu slovenskemu katehetu docela umljiv. Gg. tovariši, sezite po njih!

G. avtor je, kakor zgoraj omenjeno, iz posebne naklonjenosti do Slovencev znižal ceno vezani knjigi na 4 K. Naroča se z naslovom: Uredništvo »Katehetske knjižnice«, Zagreb, Meduličeva ul. br. 33.

A. Č.

Über die Erziehung katholischer Mädchen von Janet Erskine-Stuart. Aus dem Englischen mit Erlaubnis der Verfasserin ins Deutsche übertragen. Mit einem Vorwort von Hofrat Dr. Otto Willmann. 8° (XVI. u. 242 S.) Freiburg, 1914. — Herdersche Verlagshandlung. K 3'36; geb. in Leinwand K 4'20.

Leta 1911. je izšla v Londonu knjiga o katoliški vzgoji deklic »The Education of Catholic Girls« s predgovorom nadškofa kardinala Bourne. Knjiga se je hitro razširila po Angleškem in po Ameriki ter je bilo treba kmalu drugega natisa. Dasi je prikrojena v prvi vrsti za angleške razmere, vendar ima toliko lepih misli in splošno veljavnih vzgojnih pravil, da zasluži vse priznanje. Prevedena je že v razne jezike. Kar to katoliško vzgojno publikacijo posebno pripo-

roča, so krasne, globokozamišljene sentence, ki dajejo obilo snovi za premišljevanje vsakemu vzgojitelju, zlasti pa vzgojiteljem po zavodih. Naj navedemo samo nekatere:

Die Erzieherinnen müssen die Kunst erlernen, die nur wenigen angeboren ist, die Kunst nämlich, den Willen der Kinder derart zu behandeln, daß sie, ohne zum Widerstand zu reizen und ohne schwächliche Nachgiebigkeit, ihre Zöglinge stufenweise dahin führen, sich selbst zu befehlen und sich zu beherrschen.

»Was zur vollkommenen Entwicklung gelangt ist, bewirkt Gleichartiges in andern Wesen.« Heilige rufen in anderen Seelen Heiligkeit hervor. Wahrhaftigkeit und Vertrauen lösen Vertrauen und Wahrheitsliebe aus. Unternehmungsgeist weckt ähnliches Streben. Ausdauer erzieht zur Beharrlichkeit. Mut flößt Kühnheit ein. Weise Güte macht den Nebenmenschen mild und gut.

Wer Charaktere heranbilden will, muß selber Charakter haben. Wer Herzhaftigkeit und Aufrichtigkeit entwickeln will, muß diese selber besitzen. Wer ehrliche Arbeit fordert, muß seinerseits solche Arbeit leisten. Ein gleiches gilt von den christlichen Tugenden, die wir auf dieser Grundlage aufbauen wollen. Liegt uns etwas am Glauben unserer Kinder, so laßt uns davon überfließen. Liegt uns an ihrer Unschuld, so seien wir selbst himmlisch gesinnt. Wollen wir sie dem Weltgeist entziehen, sie tüchtig machen zu Opfer und Entsagung, so müssen sie an unserem eigenen Beispiel lernen, wie Gott und sein Dienst mehr wert ist als alle Schätze der Welt.

Album svete Zemlje. Izdao komisariat sv. Zemlje u Zagrebu. Sa 62 slike. — Cijena 2 krune. Zagreb 1914.

Domovina našega Odrešenika, kraji, ki so posvečeni po stopinjah božjega Sina, bi morali zanimati predvsem vsakega kateheta. Zato ne bo odveč, če opozorimo na zgoraj označeno naj-

novejšo zbirko, predočujočo najvažnejše kraje iz Palestine, ki so v zvezi z zgodbami sv. pisma nove zaveze. »Album sv. Zemlje«, ki opisuje in predočuje 62 svetopisemskih krajev, je namenjen v prvi vrsti romarjem; služil jim bo kot veren kažipot po Palestini, vendar ga pa priporočamo tudi kot pomoček, kot ponazorilo pri pouku zgodb in krščanskega nauka. Slike so dokaj lepe, ker so odtisnjene na finem, gladkem papirju. Album ti kaže najprej postaje križevega pota v Jeruzalemu, potem notranjost raznih svetišč in sploh znamenitosti Svele dežele, ki zanimljejo vsakega vernega katoličana. Zbirka ima poleg slik tudi tolmačenje in popise glavnih mest v Palestini. Cena ni pretirana. Naroča se pri »Komisarijatu sv. Zemlje«, Zagreb, Kaptol 9, franjevački samostan.

Kateheze za prvence. Najaktualnejša katehetska književna novost, nujno potrebna vsem, ki pripravljajo nežnoletno mladino na prejem sv. zakramentov, je gotovo knjižica, ki jo je izdalo »Društvo slovenskih katehetov« v Ljubljani pod zgorajšnjim naslovom. Vsebina je sledeča: I. Nauk o spovedi za male prvosposvedance — šest katehez. II. Nauk o sv. obhajilu za male prvoobhajance — pet katehez. III. Nauk o sv. birmi — tri kateheze.

Knjižica ima v predgovoru primerno navodilo in pojasnilo; namenjena je katehetom ter stane s poštnino vred 1 K. Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Zbirka slovenskih povesti. Urejuje profesor J. Grafenauer. II. zvezek. Fr. Erjavec: Hudo brezdnó in drugi spisi. »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena 60 vin. — Val. Žun: **Dohodnina.** Založila »Katol. Bukvarna« v Ljubljani. 1914. — Cena 1 K 60 vin. — Knjiga ima poleg stvarnega pouka tudi veliko praktičnih vzorcev, ki olajšujejo pravilno napoved in določajo postavne odtegljaje.

Razpis učiteljskih služb

Razpis učit. služb. V novomeškem okraju: Nadučiteljska služba na dvoraz-

redni ljudski šoli v Podgradu. Prošnje do 1. maja.

Iz odborove seje »Slomškove zveze« dne 8. aprila. Sprejeti so bili v zvezo sledeči gg. učitelji in gđene učiteljice: Čop Anica, Jesenice; Levstik Zora, Log pri Brezovici; Rožič Viljem, Šmartin v Tuhinju; Stele Cecilija in Vrenšak Armela, Mekinje; Hubad Serafina, Spod. Šiška; Pečlin Marija, Trebelno; Miklavc-Jansa Marija, Vnanja Gorica; Stojkovič Josip, Borovnica; P. Hubert Marovt, učitelj-frančiškan, Novo mesto. Zvezi se je pridružilo nanovo tudi sedem duhovnikov-katehetov. — Glede duhovnikov se določi, da se smatra za bodoče vsakdo, ki plača letnino, kot reden član. — Izključeni 2 članici.

Glede »Društva učiteljev obrtnih nadaljevalnih šol« je odbor izjavil, da Slomškova zveza odklanja vsako sodelovanje, ker ne vidi potrebe za novo or-

ganizacijo in ker so snovateli tega društva ob sestavi odborništva jasno pokazali svoje strankarsko lice.

Izreče se zahvala profesorju Modicu in gđeni M. Štupci za lepe pedagoške knjige, ki se sprejmo zaenkrat v uredniško knjižnico. — Nadzornik Štrukelj izjavlja: Učiteljstvo Slomškove zveze se zaveda, da se je predsednik Jaklič toplo zavzel v klubovi seji za ugodno rešitev regulacijskega vprašanja, zato se mu izreče zaupanje in priznanje. Sprejeto z odobravanjem. — O Binkošti se ustanovi nova podružnica za kočevski okraj. — 7. junija priredi podružnica Slom. zveze za kamniški okraj koncert v Kamniku; dohodek se obrne za spomenik pesniku Medvedu. — Sklene se, da se vrši prihodnji občni zbor početkom meseca septembra v Ljubljani.

Vzorniki I. sv. obhajila. V prihodnjih dneh izide za katehete in za prvoobhajance zelo važna knjiga, ki jo je spisal

č. kanonik A. Kržič. Vsebina je označena v naslovu.

Listnica. Cenj. naročnikom naznanim, da še zdaj nismo vsega nadomestili, kar je bilo zaostanka v prvih letošnjih številkah. — Gg. dopisnike prosimo potrpljenja. Polagoma se bo vse zvrstilo. — Tretjeletnikom, t. j. takim odjemalcem »Slov. Učitelja«, ki jim teče dolg že tretje leto, svetujemo, naj se koj maščujejo nad našo nadležnostjo, in si-

cer s tem, da pošljejo zaostalino. Pismeni opomini so vsakemu neprijetni, upravi pa napravljajo obilo sitnosti in stroškov. Posebno rado se primeri, da pozabijo na plačevanje oni kr. šolski sveti, ki imajo sicer list naročen, prejemajo ga pa šolska vodstva. Naj nihče izmed prizadetih ne prezre tega drezanja.

Upravništvo in uredništvo.

Izjava.

Ko je bil v kranjskem deželnem zboru sprejet šolski zakon skupno z regulacijo učiteljskih plač, so zastopniki liberalne učiteljske organizacije poslali neko brzojavko ministrskemu predsedniku. »Slomškova zveza« pri tem ni bila udeležena in za podpis ni nikogar po-

oblastila. Izjavljam torej, da je prišel moj podpis brez moje vednosti in proti moji volji v brzojavko. Tudi odločno protestujem, da bi kdo moje ime v katerikoli namen izrabljaj.

Nadučitelj Julij Slapšak.

